MACHSHEVES YECHEZKEL
TORAH OF RAV HARTMAN

מחשבת קצרה על הדף

הרב יחזקאל הרטמן

SHORT MACHSHAVA ON THE DAF

בכורות מח

עניין: יוסף בן שמעון

רבי צדוק הכהן תקנת השבין סי' ו'

בסוף יומיא. ונראה לי דזה סוד מה שאמרו [בפרק גט פשוט] שני יוסף בן שמעון, וכן בכמה דוכתי דנקט יוסף בן שמעון. והיה לו לינקט למשל ראובן בן יעקב כדרך שאיתא [בפרק המגרש] ראובן בן יעקב עד, שהוא השבט הראשון והבן הראשון בישראל, וכדרך שאיתא בכמה מקומות ראובן ושמעון, ראובן שלקח שדה משמעון וכיוצא בו טובי שהם ראשוני השבטים, וכן ביבמות [צד:] ראובן ושמעון ולוי וכן בכמה דוכתי. ואפילו במקום איסור נקטו [יבמות י.] יעקב אנס כלתו ומת ראובן כו', ומה ענין לתפוס למשל יוסף בן שמעון שלא נמצא דוגמתו בכתוב כלל. וכל דברי חז"ל לא כאו במקרה ושלא בדקדוק,

[סה] אבל נודע כי הבנים מבררים האבות, וכמו ששמעתי כי בבנים נגלה מעמקי לב האבות והנעלמות שבהם. ונודע דכל בירור צריך להיות בהפכו, ועל כן אברהם הוליד את יצחק שהיה חפצו לברר דהחסד לאברהם היה רק לשם שמים. והפסולת דישמעאל שיצא ממנו לא נקרא זרעו נתברר על ידי שהוליד יצחק שנקרא זרעו, שבו גילוי מעמקי לבו, והוא אדרבא מדתו בצמצום ופחד לשם שמים, בזה נתברר דגם החסד שהיה בהתגלות דמדת אברהם אבינו ע"ה היה גם כן רק לשם שמים. ולא כאומות העולם ששקועים במדה אחת ואי אפשר להם לשנותה, אבל הוא הרי היה במעמקיו גם מדה ההפכית, ואם היה צריך לשם שמים לשמש בה היה משמש בה גם כן וכמו שהיה בעקידה.

[ע] והנה שורש החסרון היותר עצום למראית עין שיש בנפשות דישראל הוא החסרון דשמעון. ועל האמת הוא החסרון היותר קל, דעל כן לא נכתב בתורה, כי על האמת אי אפשר שיהיה חסרון בזה בנפשות דישראל כלל, אלא שדבר זה צריך לבירורים גדולים. ועל כן אין מיתתו בבית דין אלא מקנאי הפוגע בו, והקנאי הוא שזריז ומהיר לנקום ואין מתון בדבר ומצדד לזכות ולהציל כמו שהיו עושין הסנהדרין. והבירור השלם הוא כאשר יהיה **יוסף בן שמעון**, שהבן יגלה המעמקים שבאב, כאשר יהיה הבן היפך לו ממש שזהו שורש יוסף שהוא מוגדר בזה בתכלית. ועל כן סתם בן המברר אביו יש לקרותו על דרך משל יוסף בן שמעון, כי בירור זה הוא ברור בכל ישראל, שהרי חסרון זה אינו בעצם כמי שהוא משרשא וגזעא קדישא דישראל. ולכן נקטו למשל השם יוסף בן שמעון כשדברו משני בני אדם השוין בשמן, כמו שאמרו במשנה [ב"ב קעב.] ובגמרא שם [קסז:] ובכורות [מח.] דנראה דהוא שם המצוי, ואע"פ שאין זה עצמו שם מצוי בפועל, הם נקטו למשל מה שהוא ראוי להיות בשורש.

רבי צדוק הכהן

פרי צדיק עקב אות ב'

וחודש אב נכנס בחות ט' (כמ"ש בפ' יציה) שמורה על חור כי טוב וכוה"ק (ח"ב קל"ב ח') מיד נהירו דחין בכל אמר והוא כנגד קדושת יוסף הצדיק וכמו שאמרו בזוה"ק (שם קל"ה ח') ט"ו באב כנגד מדת צדיק יסו"ע. ומה שאמרו האר"י הק' חודש אב כנגד שבט שמעון כסדר הדגלים הוא ע"ל מה שאמרנו במה שפפסו בפ"ם בכל מקום למשל שמי יוסף בן שמעון (וגמ' ט"ו באב מת' ו').

רבי צדוק הכהן

פרי צדיק קורח אות ח'

לשמעון שמע וכו'. והנה בפ"ם מצינו (ב"ב קע"ב. וס"מ) שניים שהיו נעיר אחת שם אחד יוסף בן שמעון וכו' לכאורה יותר הי' שייך לתפוס המשל ראובן בן יעקב למה דוקא יוסף בן שמעון אך אמרנו דכל ישראל נקראו על שם יוסף כמו שנת' שאלית יוסף (וכמ"ש ב"ר פ' ע"ח) והיינו ע"פ מה שנת' ומשך כולם לדיקים ובזוה"ק (ח"ב כ"נ ח') כל מאן דאתנזר לזיקרי לדיק וזה שהפפ למשל יוסף בן שמעון אף דבשבט שמעון הי' רוב כ"ד אלף אשר מתו על דבר פעור שהוא היפך ממדת יוסף הצדיק מ"מ באמת הוא ג"כ נקרא ע"ש יוסף כמ"ש לזיק דנעל בלית והנה הפי' יוסף בן שמעון